

TÌM KIẾM THÔNG TIN TRÊN INTERNET

TÀI LIỆU CHO HỌC VIÊN

Phiên bản 5 (Tháng 10-2008)

Biên soạn: Vũ Thị Nha, Trung tâm Thông tin Phát triển Việt Nam

Thông tin tổng quát về bài học	1
Internet – môi trường tìm kiếm thông tin	2
Các loại thông tin thường tìm thấy trên Internet	3
Bắt đầu – chọn công cụ tìm kiếm phù hợp với yêu cầu tin	4
Máy tìm kiếm (Search engines)	4
Máy tìm kiếm liên thông (meta-search engines)	4
Cổng thông tin (gateway) / Danh mục theo chủ đề (subject directory)	5
Các trang web ẩn	5
Sử dụng công cụ tìm kiếm một cách phù hợp	6
Giai đoạn 1: Phân tích yêu cầu tìm	6
Giai đoạn 2. Diễn đạt lệnh tìm kiếm - giới thiệu về cú pháp của lệnh tìm	6
Giai đoạn 3. Phân nhóm yêu cầu thông tin	9
Giai đoạn 4. Chọn công cụ tìm kiếm phù hợp	9
Giai đoạn 5. Tìm lời khuyên từ một người!	14
Giai đoạn 6. Nếu bước đầu bạn chưa thành công – hãy thử lại!	14
Giai đoạn 7. Đánh giá kết quả tìm	14
Phát triển ngân hàng tư liệu trực tuyến của bản thân	15
Tài liệu tham khảo	18

Thông tin tổng quát về bài học

Tài liệu này hướng dẫn các bước trong quá trình tìm kiếm thông tin trên Internet bằng với những phần chính:

- o Hiểu thêm về Internet như là một môi trường để tìm kiếm thông tin.
- o Khám phá các điểm mạnh và điểm yếu của các công cụ tìm kiếm khác nhau để có thể sử dụng một công cụ phù hợp nhất cho từng nhiệm vụ cụ thể.
- o Học cách sử dụng các công cụ một cách phù hợp nhất: diễn đạt lệnh tìm kiếm của bạn phù hợp với cách thức làm việc của các công cụ tìm kiếm.
- o Đánh giá thông tin tìm được để chọn những thông tin phù hợp nhất.
- o Phát triển một chiến lược để xây dựng ngân hàng dữ liệu cá nhân của riêng mình cho những nhu cầu trong tương lai.

Vi thời gian biên soạn có hạn nên chắc chắn tài liệu này không tránh khỏi những thiếu sót. Người biên soạn rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của bạn đọc để tài liệu hướng dẫn này được có chất lượng cao hơn. Xin gửi ý kiến đóng góp của các bạn vào địa chỉ e-mail nvu2@worldbank.org. Xin chân thành cảm ơn

Internet – môi trường tìm kiếm thông tin

Tìm kiếm các văn bản web bạn cần có thể là một công việc hết sức dễ dàng hoặc là khó khăn không thể tưởng tượng nổi. Khi truy cập và tìm kiếm thông tin trên Internet, cần chú ý một số đặc điểm sau đây của mạng Internet để có thể tìm kiếm hiệu quả:

- o Vì nội dung trên Internet luôn được cập nhật và bổ sung, không có bất kỳ một số liệu thống kê chính xác nào về lượng thông tin có thể truy cập được trên Internet.
- o Tài liệu trên Internet không được xử lý bằng một hệ thống hợp chuẩn nào. Nếu như danh mục tài liệu trong các thư viện được xử lý bao gồm những từ khóa chuẩn có kiểm soát thì nguồn tin trên Internet hoàn toàn không sử dụng bất cứ công cụ nào tương tự như vậy. Vì vậy bạn cần phải luôn luôn phán đoán những từ ngữ, thuật ngữ khác nhau sẽ được sử dụng trong các trang web mà bạn cần.
- o Khi bạn tiến hành “tìm kiếm thông tin trên Internet”, bạn không tìm kiếm một cách trực tiếp vì điều này là **KHÔNG THỂ THỰC HIỆN ĐƯỢC**. Internet là tổng hợp của rất nhiều trang web được lưu trữ trên nhiều máy chủ khác nhau trên khắp thế giới. Máy tính của bạn không thể tìm kiếm hoặc kết nối trực tiếp tới tất cả các máy chủ. Điều bạn có thể làm trên máy tính của mình là truy cập vào một hoặc nhiều công cụ tìm kiếm gián tiếp đang có hiện nay. **Các công cụ tìm kiếm sẽ cho phép bạn tìm kiếm trong cơ sở dữ liệu của nó – và mỗi cơ sở dữ liệu của một công cụ tìm kiếm cũng chỉ là một phần nhỏ của toàn bộ mạng thông tin toàn cầu**. Công cụ tìm kiếm cung cấp cho bạn các đường kết nối tới các trang web. Bạn nhấn chuột vào các đường kết nối này và tải về các văn bản, hình ảnh, âm thanh, và các thông tin khác từ các máy chủ khác nhau trên khắp thế giới.

Phía sau cơ chế lưu trữ và phân phối thông tin trên Internet này là con người – tương tự như với ấn phẩm in.

Một số điều cần lưu ý khi tìm kiếm thông tin trên Internet:

1. Internet không phải là một thư viện.

Thư viện là nơi thông tin không chỉ được lưu giữ mà còn được xử lý và tổ chức, từ đó cho phép việc tìm kiếm được dễ dàng. Việc xử lý thông tin được thực hiện theo những tiêu chuẩn quốc tế và có những quy định nghiêm ngặt. Thư viện cũng có cán bộ được đào tạo và có kinh nghiệm nhiều năm trong việc hỗ trợ mọi người tìm kiếm thông tin.

2. Internet có thể là một công cụ *bổ trợ* trong việc tìm kiếm thông tin.

Internet chỉ là một trong nhiều nguồn cung cấp thông tin. Thư viện, đồng nghiệp, các hội nghề nghiệp, các cơ quan chính phủ, và các nguồn khác đều đóng vai trò quan trọng trong quá trình nghiên cứu.

3. Chú ý những thông tin bạn tìm thấy trên Internet có thể không *chính xác*

Bất cứ ai có thể truy cập vào Internet cũng có thể đưa lên mạng bất cứ thông tin nào họ muốn. Không có sự đảm bảo nào cho những thông tin mà bạn tìm được trên Internet về tính chính xác và sự cập nhật.

Có những nguồn thông tin khác đáng tin cậy hơn Internet. Các cán bộ thư viện đã được đào tạo một cách chuyên nghiệp có thể đánh giá được độ tin cậy của thông tin tìm được. Các bài báo trong những tạp chí được các nhà chuyên môn biên tập nội dung sẽ có chất lượng tốt hơn và những nhà xuất bản danh tiếng cũng là một chứng thực cho những tài liệu hữu ích và đáng tin cậy. Tất nhiên không phải bất cứ bài báo hay ấn phẩm nào trong thư viện cũng hoàn toàn đáng tin cậy, song bạn có thể tin tưởng rằng người ta ít nhất cũng đã kiểm tra nguồn tin trước khi cung cấp cho bạn. Điều này thường không xảy ra đối với tài liệu trên Internet.

Có một loạt những câu hỏi mang tính phê phán cần được đặt ra với bất kỳ nguồn tin nào và điều này rất quan trọng khi sử dụng thông tin từ Internet.

4. Internet giống như một *lỗ đen*.

Thông tin đến và đi trên Internet. Và chúng thường biến mất không báo trước. Một nhà cung cấp dịch vụ có thể thay đổi địa chỉ web, một cá nhân hoặc một nhóm tài trợ có thể không còn thời gian và/hoặc

tiền bạc để duy trì một trang web. Đây là một trong rất nhiều lý do. Bạn cần nhớ rằng không nên chỉ phụ thuộc vào một nguồn tin duy nhất bởi vì không phải lúc nào nó cũng sẵn có.

5. Hãy kiên nhẫn khi tìm kiếm trên Internet.

Internet là một không gian rất rộng lớn. Nó có phạm vi toàn cầu và tìm một mẫu thông tin nhỏ đôi khi là điều không thể thực hiện được hoặc bạn cần phải chọn lọc trong rất nhiều thông tin «rác». Cũng có những công cụ tìm kiếm có thể hỗ trợ bạn nhưng quá trình nghiên cứu và tìm kiếm rất mất thời gian. Tìm kiếm trên Internet thường không phải là cách tìm kiếm thông tin nhANH NHẤT.

6. Thông tin hữu ích thường KHÔNG được cung cấp miễn phí.

Rất nhiều thông tin trên Internet thường không được các nhà nghiên cứu nghiêm túc cho là thông tin hữu ích. Rất nhiều tổ chức sử dụng Internet như là một công cụ quảng cáo hoặc quan hệ công chúng. Có một số cơ sở dữ liệu và tài liệu có giá trị được cung cấp miễn phí trên Internet, tuy nhiên rất nhiều trang web được thiết kế để bán sản phẩm hoặc cung cấp dịch vụ dựa trên việc đăng ký phải trả tiền.

Các loại thông tin thường tìm thấy trên Internet

Vậy những thông tin gì bạn **có thể** tìm thấy trên Internet? Không thể liệt kê tất cả các loại nguồn tin có trên Internet, đặc biệt khi Internet thay đổi rất thường xuyên và nhanh chóng. Tuy nhiên, nhìn chung Internet hữu ích nhất khi tìm kiếm những thông tin trong các nhóm sau đây (chú ý phần lớn những thông tin này là bằng tiếng Anh):

- **Các sự kiện đang diễn ra**, ví dụ: tin tức ngày hôm nay, hay những xu hướng mới nhất
- **Thông tin kinh tế**, ví dụ: thông cáo báo chí của một công ty, chỉ số chứng khoán, thông tin về sản phẩm
- **Thông tin của chính phủ**, ví dụ: các chính sách hiện hành, luật pháp, các cuộc thảo luận tại quốc hội, quyết định của tòa án, thông cáo báo chí
- **Văn hóa đại chúng**, ví dụ: phim, nhạc, truyền hình, thể thao chuyên nghiệp
- Thông tin về **máy tính và Internet**, ví dụ: khóa học này.

Nhà xuất bản	Loại hình thông tin cung cấp
Các hiệp hội và viện nghiên cứu Viện nghiên cứu quốc tế về phát triển bền vững (IISD) http://iisd1.iisd.ca	<ul style="list-style-type: none"> • Thông tin về thành viên; • Báo cáo hoạt động; nghiên cứu chuyên môn
Các doanh nghiệp Vinacafe http://www.vinacafe.com.vn Công ty Ford Việt Nam http://www.ford.com.vn/	<ul style="list-style-type: none"> • Thông tin về sản phẩm • Báo cáo thường niên và thông tin về công ty • Thông cáo và báo cáo báo chí • Thông tin về nơi cung cấp dịch vụ
Các phương tiện truyền thông (Báo và tạp chí) Thời báo kinh tế Việt Nam http://www.vneconomy.com.vn Thời báo http://www.thetimes.co.uk/ Newspapers http://www.newspapers.com	<ul style="list-style-type: none"> • Mục lục • Một số bài báo toàn văn chọn lọc • Lưu trữ của các số đã ra • Thông tin đặt mua tài liệu
Các cơ quan giáo dục Đại học Cần Thơ http://www.ctu.edu.vn Đại học Huế http://www.hueuni.edu.vn Viện công nghệ Massachussette http://web.mit.edu	<ul style="list-style-type: none"> • Thông tin nhập học • Thông tin về các khóa học • Danh mục thư viện; hướng dẫn nghiên cứu • Tài liệu, báo cáo nghiên cứu
Các cơ quan chính phủ Bộ NN&PTNT http://www.mard.gov.vn/index_vn.htm Bộ GD&ĐT http://www.moet.edu.vn Bộ Thương mại http://www.vitranet.com.vn Liên hợp quốc http://www.un.org	<ul style="list-style-type: none"> • Dữ liệu thống kê; luật pháp; thông cáo báo chí • Báo cáo, chính sách • Thông tin liên hệ
Các tổ chức/nhóm hoạt động theo chủ đề cụ thể Tổ chức du lịch thế giới http://www.world-tourism.org Mạng thông tin về quyền trẻ em www.crin.org	<ul style="list-style-type: none"> • Báo cáo, thông cáo báo chí • Danh mục, tài liệu toàn văn • Thông tin về tổ chức và các hoạt động • Kết nối đến các trang web liên quan

Các cá nhân

Các chuyên gia, những người hằng hái hoạt động trong một lĩnh vực nào đó, những người nổi tiếng, những người không nổi tiếng hoặc bất cứ ai!!!

- Quan điểm cá nhân, ảnh gia đình
- Sở thích và quan tâm cá nhân; thông tin hướng dẫn
- Bất cứ thông tin gì mà bạn có thể tưởng tượng được

Bắt đầu – chọn công cụ tìm kiếm phù hợp với yêu cầu tin

Có thể truy cập đến rất nhiều công cụ tìm kiếm trên Internet. Sau đây là một vài công cụ thông dụng nhất, tuy nhiên để hiểu sâu hơn về tính năng của từng công cụ, bản thân mỗi người cần phải luyện tập và sử dụng nhiều.

Máy tìm kiếm (Search engines)

Các máy tìm kiếm làm việc theo nguyên tắc tìm kiếm trong cơ sở dữ liệu được tự động xây dựng bởi một robot, không phải do con người xây dựng. Máy tìm kiếm sẽ so sánh các từ bạn đánh vào cửa sổ tìm kiếm với các từ được viết ở các trang web mà nó lưu trữ.

Lượng thông tin mà các máy tìm kiếm có thể bao quát thường dao động từ một số nhỏ và trong một phạm vi hẹp về nội dung cho đến số lượng lớn các trang web có thể xử lý được. Google có cơ sở dữ liệu lớn nhất cho đến thời điểm này, tuy nhiên cần lưu ý là không có một máy tìm kiếm nào có thể bao quát được toàn bộ thông tin trên Internet về một chủ đề.

Kết quả tìm kiếm của bạn có phù hợp hay không là phụ thuộc vào khả năng sử dụng nhuần nhuyễn các tính năng và cú pháp của máy tìm kiếm và diện bao quát của máy tìm kiếm mà bạn sử dụng.

Điểm mạnh: Khi tìm kiếm một tài liệu cụ thể (tên tài liệu, tên người, tổ chức đã biết), tìm kiếm các chủ đề khó phân loại.

Điểm yếu: Không cho phép có một cái nhìn tổng quát về một chủ đề cụ thể (trong đó có thể có những chủ đề nhỏ mà bạn chưa biết).

Một số máy tìm kiếm tiêu biểu:

Google

<http://www.google.com/>

AltaVista

<http://www.altavista.com/>

Teoma

<http://www.teoma.com>

alltheweb

<http://www.alltheweb.com/>

Ask

<http://www.ask.com/>

Askjeeves

<http://www.askjeeves.com>

Một số máy tìm kiếm phát triển tại Việt Nam:

Xa lộ www.xalo.vn

Tìm nhanh www.timnhanh.com

Monava www.monava.vn

Tìm kiếm nhạc, video

www.baamboo.com

<http://mp3.zing.vn>

<http://7sac.com>

Tra cứu bản đồ www.diadiem.com

Máy tìm kiếm liên thông (meta-search engines)

Các máy tìm kiếm liên thông có thể cùng một lúc lướt qua một số máy tìm kiếm khác, thường tìm được khoảng 10% kết quả tìm được ở mỗi máy tìm kiếm mà chúng liên kết.

Điểm mạnh: Thường tìm kiếm hiệu quả với nếu bạn chỉ sử dụng một từ hoặc một cụm từ.

Điểm yếu: Tuy nhiên bạn không thể sử dụng các chức năng tìm kiếm nâng cao của từng máy tìm kiếm. Bạn cũng không thể tiến hành một phép tìm toàn diện và phức tạp.

Một số máy tìm kiếm liên thông tiêu biểu:

Cổng thông tin (gateway) / Danh mục theo chủ đề (subject directory)

Cổng thông tin cung cấp các thông tin chuyên biệt về một lĩnh vực cụ thể, thường có công cụ tìm kiếm của riêng mình và được tổ chức theo thứ bậc.

Các cổng thông tin do con người tập hợp thông tin, biên soạn, và sắp xếp theo một hệ thống phân loại. Đôi khi các cổng thông tin là do các chuyên gia trong một lĩnh vực tập hợp. Điều này có nghĩa là thông tin ở đây nhìn chung đã được thẩm định và đánh giá về sự phù hợp và chất lượng.

Trong cổng thông tin, bạn đọc có thể xem lướt theo chủ đề và có thể tìm kiếm.

Ví dụ về một số cổng thông tin:

ELDIS <http://www.eldis.org/>

Cổng thông tin phát triển ELDIS cung cấp một điểm truy cập trung tâm tới các thông tin về phát triển, các hướng dẫn theo từng chủ đề phát triển, thông tin phát triển về từng quốc gia, tin tức, thông tin tuyển dụng, và các tư liệu khác.

Thư viện ảo trên mạng <http://www.vlib.org/>

Thư viện ảo trên mạng được tự mô tả như là “danh mục lâu đời nhất trên web, do Tim Berners-Lee - người kiến tạo nên mạng web - xây dựng. Thư viện ảo được quản lý bởi một nhóm các tình nguyện viên là chuyên gia về nhiều lĩnh vực. Thư viện ảo này được coi là một trong những cổng thông tin có chất lượng về một số lĩnh vực, tuy nhiên nó không phải là cơ sở dữ liệu lớn nhất.” Thư viện ảo này được sắp xếp theo trật tự chữ cái, theo chủ đề và cũng có công cụ tìm kiếm riêng.

Cổng thông tin khoa học xã hội SOSIG (Social Science Information Gateway)

<http://www.sosig.ac.uk/>

Cung cấp thông tin về các nguồn tin có chất lượng cao cho những người nghiên cứu về khoa học xã hội. Thông tin được sắp xếp theo chủ đề, và cũng có công cụ tìm kiếm riêng.

Yahoo! directory <http://dir.yahoo.com/>

Danh mục theo chủ đề liệt kê các trang web do con người lựa chọn thuộc nhiều chủ đề khác nhau từ nghệ thuật, văn hóa, giải trí, xã hội, giáo dục, khoa học, sức khỏe.

Các trang web ẩn

Có rất nhiều trang web ẩn, đây là những cơ sở dữ liệu mọi người đều có thể truy cập nhưng robot/máy tìm kiếm không thể tiếp cận. Các cơ sở dữ liệu thường có giao diện tìm kiếm chuẩn, có những chức năng tìm kiếm mạnh.

Cách tìm các trang “web ẩn”: trong các máy tìm kiếm như Google hay Yahoo!, nhập từ khóa và “database”. Ví dụ: tìm “web ẩn” về kinh tế học bằng tiếng Anh, nhập vào máy tìm kiếm “**economics database**” hoặc “**economics web sites**” hoặc “**economics portal**” hoặc “**economics online resources**”, hay “**economics gateway**” v.v. Hoặc đơn giản là chỉ nhập các từ khóa tìm kiếm vào các máy tìm kiếm và tìm kiếm các trang web ẩn phù hợp trong danh mục kết quả.

Một số trang web cung cấp đường dẫn đến các trang “web ẩn” có giá trị:

- **Librarians Index** <http://lii.org/>
Một danh mục có kèm công cụ tìm kiếm cung cấp đường dẫn đến rất nhiều trang web hữu ích thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau; có chú giải của các cán bộ thư viện.
- **AcademicInfo** <http://academicinfo.net/>
Danh mục các trang web mang tính giáo dục rất có ích cho sinh viên.
- **Infomine** <http://infomine.ucr.edu/>

INFOMINE là một thư viện ảo bao gồm các nguồn tin Internet hữu ích cho giảng viên, sinh viên và nhà nghiên cứu ở trình độ đại học và sau đại học (cơ sở dữ liệu, ấn phẩm điện tử, bảng tin, mailing list, mục lục thư viện trực tuyến, bài báo, danh bạ, v.v.)

Sử dụng công cụ tìm kiếm một cách phù hợp

Chiến lược tìm kiếm thông tin đề cập ở bài này gồm 7 bước:

Giai đoạn 1: Phân tích yêu cầu tìm

Tự đặt các câu hỏi để làm rõ yêu cầu tin của mình. Ví dụ: nếu bạn quan tâm đến thông tin về buôn bán trẻ em, hãy tự đặt cho mình các câu hỏi phù hợp, ví dụ:

- o Tôi muốn biết thông tin cụ thể về nạn buôn bán trẻ em ở nước nào, vùng nào?
- o Tôi cần những thông tin về các vấn đề nóng hổi hiện nay liên quan đến buôn bán trẻ em hay là thông tin mang tính lịch sử?
- o Có cơ quan, tổ chức, hiệp hội nào có thể cung cấp thông tin về chủ đề mà bạn đang tìm kiếm? Tìm trang web của tổ chức, cơ quan đó.

Biến yêu cầu của mình thành một câu hoàn chỉnh, ví dụ

- o Nạn buôn bán trẻ em từ Việt Nam sang Trung Quốc.

Phân chia yêu cầu thành những khái niệm nhỏ:

Khái niệm 1
Buôn bán trẻ em

Khái niệm 2
Việt Nam

Khái niệm 3
Trung Quốc

Chú ý quan trọng: Tìm xem có những từ ngữ nào khác cùng thể hiện chủ đề mà bạn quan tâm hay không, ví dụ cách viết khác nhau, từ đồng nghĩa. Từ đó bạn có thể xây dựng được một tập hợp các thuật ngữ khác nhau có thể dùng trong quá trình tìm kiếm.

Khái niệm 1
Buôn bán trẻ em
Bắt cóc trẻ em
Trafficking
Child
Children
Kidnap

Khái niệm 2
Việt Nam
Vietnam
Viet Nam
Vietnamese

Khái niệm 3
Trung Quốc
China

Giai đoạn 2. Diễn đạt lệnh tìm kiếm - giới thiệu về cú pháp của lệnh tìm

Cú pháp của lệnh tìm là cách thức chúng ta sử dụng để liên kết các khái niệm một cách phù hợp cho lệnh tìm của bạn. Các máy tìm kiếm có những cách thức khác nhau trong việc liên kết các thuật ngữ tìm.

Nguyên tắc cơ bản nhất cho hầu hết các máy tìm kiếm là tương tự như nhau, tuy nhiên có một vài điểm khác biệt nhỏ về cách diễn đạt lệnh tìm. Nếu chưa hiểu rõ, bạn nên tham khảo phần “Help” hoặc “Tips” để biết thêm thông tin.

Chú ý:

- Phần lớn các máy tìm kiếm không phân biệt chữ hoa và chữ thường.
- Khi nhập từ tìm kiếm vào cửa sổ tìm, cần đưa thuật ngữ mà bạn cho là quan trọng nhất lên đầu lệnh tìm. Có thể thay đổi trật tự các thuật ngữ tìm trong quá trình tìm kiếm nếu cần.
- Không cần nhập cả một câu đầy đủ vào lệnh tìm kiếm, ví dụ như: “Hiện trạng của nạn buôn bán trẻ em tại từ Việt Nam sang Trung Quốc” Thay vào đó bạn có thể nhập các từ “buôn bán trẻ em”

“Việt Nam” “Trung Quốc”. Không giống như ngôn ngữ tự nhiên, các máy tìm kiếm không quan tâm đến sự chính xác về ngữ pháp của thuật ngữ tìm.

- Nhiều máy tìm kiếm thường bỏ qua các từ thông thường trong tiếng Anh như "the" "and" "in", v.v.
- Nếu bạn nhập nhiều từ tìm kiếm thì phạm vi tìm kiếm sẽ được thu hẹp.

Các phép toán của lệnh tìm

Phần này giới thiệu các ký hiệu toán học được sử dụng khi diễn đạt lệnh tìm kiếm:

Dùng dấu cộng + phía trước những từ mà bạn muốn nó **phải** xuất hiện trong kết quả. Ví dụ: nếu bạn muốn tìm thông tin về giá cà phê ảnh hưởng như thế nào đến thu nhập của người thu hái cà phê (tiếng Anh).

+coffee +pickers +price +wages

sẽ cho kết quả bao gồm **tất cả** các từ: *price, coffee, pickers wages*.

Dùng dấu trừ - phía trước các từ mà bạn muốn **không xuất hiện** trong kết quả. Ví dụ: bạn chỉ muốn tìm thông tin về cà phê mà không có từ tách (cup) hoặc bông (cotton):

+coffee -cup -cotton

Dùng dấu ngoặc kép " " đối với một tập hợp các từ mà bạn muốn xuất hiện trong kết quả chính xác như là một **cụm từ**. Ví dụ,

"coffee pickers"
"somali refugees"
"emperor penguins"
"nạn vi phạm bản quyền phần mềm"
"buôn bán trẻ em"

Chức năng tìm kiếm theo cụm từ kể trên rất hữu ích, nhất là khi bạn muốn tìm kiếm tên người (Võ Nguyên Giáp), tên cơ quan tổ chức (Bộ tài nguyên và môi trường), lời bài hát, một cụm từ hoặc câu nói nổi tiếng ("to be or not to be").

Một số máy tìm kiếm cho phép bạn sử dụng các ký tự thay thế (ví dụ ký hiệu *) để thay thế các ký tự. Ví dụ nếu bạn muốn tìm các từ education, educators, educate, v.v., bạn có thể nhập educ*

Toán tử Boolean

Một số máy tìm kiếm cho phép sử dụng các toán tử "**AND**", "**OR**" và "**NOT**" để diễn đạt những lệnh tìm phức tạp. Thường các toán tử này phải viết bằng chữ hoa.

- Sử dụng **AND** nếu bạn muốn nhiều thuật ngữ phải xuất hiện trong kết quả tìm, ví dụ nếu bạn nhập

"lao động" AND "trẻ em"

thì kết quả sẽ có các tài liệu có cả 2 thuật ngữ **lao động** và **trẻ em**.

- Sử dụng **OR** nếu bạn muốn một trong các thuật ngữ xuất hiện trong kết quả tìm (hoặc là cả 2 hay nhiều thuật ngữ).

Toán tử OR có thể sử dụng một cách hữu ích nếu bạn muốn tìm các từ đồng nghĩa, các cách viết khác nhau của một từ, ví dụ:

organization **OR** organisation
vietnam OR "viet nam"
quy chế OR qui chế

- Sử dụng **NOT** để loại bỏ những tài liệu bao gồm những từ bạn không cần.

Ví dụ: nếu bạn đang tìm thông tin về “vàng” (kim loại quý) chứ không thông tin về “vàng” (màu sắc), bạn có thể diễn đạt như sau

vàng NOT màu

- Tìm những thuật ngữ thay thế cho từng khái niệm
 - + các từ đồng nghĩa: lợn / heo ; nhà đất / bất động sản
 - + các cách viết khác nhau của một từ: favourite / favorite; globalisation / globalization; Viet_Nam / Vietnam; quy chế / qui chế

Một số cách thu hẹp phạm vi tìm kiếm khác

- Giới hạn theo định dạng file (.pdf, .doc, .mp3, ...)
- Giới hạn theo ngôn ngữ (tiếng Anh, tiếng Pháp, ...)
- Giới hạn theo từng loại địa chỉ web (ví dụ chỉ tìm các tài liệu từ các trang web có đuôi .gov.vn, hoặc .edu)
- Giới hạn theo địa điểm xuất hiện của từ tìm kiếm (ở tên tài liệu hoặc trong nội dung)
- Tìm tranh ảnh hoặc bản đồ

Sau khi đã phân tích nhu cầu thông tin, bạn có thể tiếp tục quá trình tìm kiếm sử dụng bảng sau đây:

Giai đoạn 3. Phân nhóm yêu cầu thông tin		Giai đoạn 4. Chọn công cụ tìm kiếm phù hợp		
		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Chọn công cụ tìm kiếm phù hợp với thông tin mà bạn cần. ❖ Xem xét cách thức làm việc của từng công cụ tìm và diễn đạt lại lệnh tìm để có thể khai thác tối đa các chức năng của công cụ tìm đó. ❖ Cố gắng thực hiện việc tìm kiếm trên nhiều công cụ tìm kiếm khác nhau. Nếu các kết quả từ một công cụ tìm kiếm chưa thỏa mãn nhu cầu tin của bạn, hãy sử dụng nhiều công cụ khác nhau để tìm kiếm vì không một công cụ tìm kiếm nào có thể bao quát được toàn bộ các trang web đang hiện hữu trên Internet. ❖ Xem các kết quả tìm và sử dụng các thuật ngữ được sử dụng trong các văn bản tìm được để tìm kiếm lại. 		
Loại yêu cầu tìm	Ví dụ	Máy tìm kiếm (Google, AltaVista...)	Danh mục theo chủ đề	Web ẩn (invisible web)
Gồm các từ/cụm từ rõ ràng, dễ hiểu (gần như không thể bị hiểu nhầm sang nghĩa khác).	<ul style="list-style-type: none"> o “buôn bán trẻ em” o “đầu tư nước ngoài” o “Robusta coffee” o “Fair trade” +chocolate 	Đề các từ, cụm từ trong dấu ngoặc kép “”, để máy tìm kiếm có thể tìm chính xác cụm từ theo trật tự đó.	Xem xét các khả năng xuất hiện của chủ đề bạn đang tìm trong các mục khác nhau vì một chủ đề có thể xuất hiện trong nhiều nhóm.	Nếu bạn tìm: <ul style="list-style-type: none"> o Dữ liệu o Số liệu thống kê o Bản đồ v.v.
Gồm các từ phổ biến hoặc khái quát có thể có kết quả là quá nhiều kết quả không phù hợp	<ul style="list-style-type: none"> o Weekend break o Quản trị kinh doanh o Du học 	Tìm những thuật ngữ cụ thể hơn để phản ánh nhu cầu tin của mình.	Tìm các danh mục theo chủ đề để hiểu rõ hơn về các chủ đề nhỏ có trong nhu cầu tin của mình.	khi đó các cơ sở dữ liệu chuyên ngành có thể phù hợp với bất kỳ yêu cầu nào. Dùng một danh mục theo chủ đề hoặc một máy tìm kiếm để bắt đầu tìm kiếm cơ sở dữ liệu phù hợp. Ví dụ:
Tìm thông tin khái quát về một chủ đề.	<ul style="list-style-type: none"> o Quyền sở hữu trí tuệ / Intellectual property rights o Rain forest ecology o Văn học Anh 	TRONG TRƯỜNG HỢP NÀY MÁY TÌM KIẾM KHÔNG PHẢI LÀ CÔNG CỤ TÌM KIẾM TỐI ƯU.	Bạn sẽ có được kết quả tốt nhất nếu tìm được một danh mục theo chủ đề mà trong đó có liệt kê về chủ đề mà bạn quan tâm.	- muốn tìm cơ sở dữ liệu về dân số, nhập vào Google: population database
Tìm kiếm thông tin theo một chủ đề hẹp.	<ul style="list-style-type: none"> o Thống kê về nạn buôn bán trẻ em ở Việt Nam o Migration patterns of Emperor penguins in the Antarctic o Các dự án về giao thông nông thôn ở Việt Nam 	Diễn đạt lệnh tìm bằng cách sử dụng các từ nối thu hẹp hoặc mở rộng phạm vi tìm như AND, OR, NOT.	Tìm một danh mục theo chủ đề và xem lướt theo các thư mục của nó để tìm chủ đề nhỏ mà bạn quan tâm.	- tìm số liệu thống kê về giáo dục: education

<p>Có thể diễn đạt bằng nhiều cách khác nhau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> o “Falkland Islands” OR Malvinas o “New Zealand” OR Aotearoa o Cassava OR manioc o “Freedom of speech” OR “press freedom” OR “anti-censorship” OR “1st amendment” o “nhà đất” OR “bất động sản” 	<p>Sử dụng toán tử OR để diễn đạt lệnh tìm.</p>	<p>Các danh mục theo chủ đề có thể sử dụng nhiều thuật ngữ khác nhau, tuy nhiên thuật ngữ thông dụng nhất thường được sử dụng.</p>	<p><u>statistics</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tìm các cổng thông tin: <u>education portal/gateway</u>
---	--	---	--	--

Bảng so sánh nhu cầu tin của bạn với các tính năng của máy tìm kiếm

Việc phân tích nhu cầu thông tin của bạn trước khi tiến hành tìm kiếm là để quyết định xem thuật ngữ nào sẽ được sử dụng và nên sử dụng tính năng nào của máy tìm kiếm cho phù hợp. Bảng sau đây liệt kê những đặc điểm của nhu cầu thông tin ở cột bên trái. Cột bên phải liệt kê những tính năng của máy tìm kiếm phù hợp với đặc điểm của từng loại nhu cầu thông tin của bạn.

Đặc điểm của nhu cầu thông tin	Các tính năng tương ứng/phù hợp của máy tìm kiếm
<p>Bạn đang tìm một tên người, tên tài liệu cụ thể hoặc một thuật ngữ/cụm từ rõ ràng?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Tên của một tổ chức, hiệp hội hoặc phong trào ○ Tên của một cá nhân, một sự việc, sự vật ○ Một thuật ngữ/cụm từ xác định rõ ràng 	<p>TÌM THEO CỤM TỪ là tính năng bạn có thể sử dụng trong mọi công cụ tìm kiếm.</p> <p>Chọn tính năng yêu cầu kết quả phải có cụm từ theo đúng trật tự bạn đánh vào.</p> <p>Đưa cụm từ vào trong dấu ngoặc kép " "</p> <p>Ví dụ: "bất động sản" "world health organization" "Nguyễn Minh Châu"</p>
<p>Một hay vài thuật ngữ của bạn sẽ có nhiều nghĩa trong nhiều ngữ cảnh khác nhau?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ảnh hưởng của bạo lực trên truyền hình đối với trẻ em (Children in conjunction with television and also violence) ○ Sự kiểm duyệt như là một khía cạnh của đạo đức trong báo chí Censorship as an aspect of ethics in journalism 	<p>Toán tử AND hữu ích trong trường hợp này: "trẻ em" AND "truyền hình" AND "bạo lực" (children AND television AND violence) "báo chí" AND "đạo đức" AND "kiểm duyệt" (journalism AND ethics AND censorship)</p> <p>Các máy tìm kiếm Google và AllTheWeb và phần lớn các công cụ tìm kiếm khác đều sử dụng toán tử AND một cách ngầm định: children television violence journalism ethics censorship</p>
<p>Bạn đoán rằng trong danh sách kết quả sẽ có rất nhiều trang web có những từ mà bạn không muốn?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ví dụ: bạn tìm kiếm tài liệu về "biomedical engineering" và cancer. Tuy nhiên trong trang kết quả có rất nhiều trang web giới thiệu về các khóa đào tạo của các trường, viện, trong khi bạn chỉ muốn tìm những báo cáo nghiên cứu. Vì vậy, bạn không muốn những trang web có những từ "Department of" hay "School of" (khoa) 	<p>Toán tử AND NOT hoặc NOT hữu ích trong trường hợp này: "biomedical engineering" AND cancer AND NOT "Department of" AND NOT "School of"</p> <p>hoặc dùng dấu trừ - ở phía trước từ muốn loại bỏ: "biomedical engineering" cancer -"Department of" -"School of"</p>
<p>Thuật ngữ tìm kiếm của bạn có rất nhiều từ đồng nghĩa, các cách viết khác nhau, hay các từ nguyên gốc bằng tiếng nước ngoài?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ women, females with networking ○ tiếp thị, nghiên cứu thị trường, marketing ○ quy chế khu công nghệ cao hoặc qui chế khu công nghệ cao 	<p>Toán tử OR hữu ích trong trường hợp này: (women OR females) AND networking (literature OR litterature) AND (French or francaise) "qui chế" OR "quy chế" "khu công nghệ cao"</p> <p>Trong Google, viết hoa từ OR: literature OR litterature french OR francaise</p> <p>Trong AllTheWeb, sử dụng dấu ngoặc đơn và không cần dùng từ OR: (literature litterature) (french francaise)</p>
<p>Bạn tìm trang chủ và/hoặc tài liệu chỉ đề cập đến thuật ngữ tìm kiếm của bạn? Ví dụ:</p>	<p>Giới hạn trong nhan đề (TITLE) của tài liệu title:"American Dietetic Association"</p>

<ul style="list-style-type: none"> ○ Trang chủ của American Dietetic Association ○ Trang chủ yếu nói về Affirmative Action 	<p>title:"affirmative action" Trong Google, đánh vào cửa sổ tìm kiếm allintitle:"affirmative action"</p>
<p>Bạn đang tìm những thuật ngữ có rất nhiều đuôi khác nhau? Ví dụ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Feminism, feminist, feminine ○ Children, child 	<p>CÁC KÝ TỰ THAY THẾ cho phép tìm kiếm tất cả các thuật ngữ này trong một lệnh tìm. Ví dụ: child* sẽ tìm ra child và children Một số công cụ tìm kiếm tự động tìm tất cả các từ có đuôi khác nhau. Xem phần hướng dẫn của mỗi công cụ để biết chi tiết. Hoặc bạn cũng có thể sử dụng toán tử OR trong lệnh tìm kiếm: children OR child</p>

Một số mẹo khác:

- ❖ *Bạn có biết một tài liệu cụ thể về chủ đề cần tìm (sách/bài báo)?*
 - a. *Nếu đã biết => Tìm tài liệu cụ thể đó bằng máy tìm kiếm, sau đó xem kết quả và tìm tới các trang web có thông tin phù hợp HOẶC nếu có tài liệu toàn văn thì xem phần "Tài liệu trích dẫn/tham khảo" (References/Bibliography) để tìm tới các tài liệu khác.*
 - b. *Nếu chưa biết => Tìm trong một cơ sở dữ liệu miễn phí/mục lục thư viện và lặp lại bước a.*

** Một số trang web cung cấp các bài báo tạp chí chuyên ngành miễn phí:
www.findarticles.com ; www.doaj.org ; www.openj-gate.com (tiếng Anh) ;
Vietnam Journals Online <http://journals.sfu.ca/vn/> (tiếng Việt)*
- ❖ *Phiên bản cũ của các trang web:*
<http://www.archive.org>
The Internet Archive Wayback Machine là dịch vụ cho phép người sử dụng xem lại các phiên bản cũ của của các trang web. Dịch vụ này đặc biệt hữu ích khi bạn muốn tìm lại tài liệu trực tuyến đã tìm thấy và/hoặc sử dụng trước đây (phiên bản cũ) nhưng hiện nội dung văn bản này đã được cập nhật trên trang web chính thức, hoặc hiện không thể truy cập được.
- ❖ *Những công cụ tìm kiếm dành cho trẻ nhỏ: Trên mạng có rất nhiều thông tin không có lợi cho sự phát triển của trẻ em. Vì vậy, người ta đã phát triển những công cụ tìm kiếm thông tin trên Internet dành riêng cho các em với mục tiêu tích hợp bộ lọc "an toàn" để các bậc phụ huynh, thầy cô giáo hướng dẫn trẻ khai thác tốt thông tin qua mạng. Dưới đây là một số công cụ tìm kiếm tiêu biểu dành cho trẻ em:*
 - Công cụ tìm kiếm, thư mục Ask Jeeves For Kids (<http://www.ajkids.com/>)
 - KidsClick! (<http://www.kidsclick.org>)
 - Yahoo!igans (<http://www.yahooligans.com/>)
 - Awesome Library (<http://www.awesomelibrary.org>)
 - Diddabdoos (<http://www.dibdabdoos.com>)
 - Education World (<http://www.education-world.com/>)
 - Family Source (<http://www.family-source.com/>)
 - Kids Search Tools (<http://www.rcls.org/ksearch.htm>)

Bộ lọc, tính năng hỗ trợ

Tim kiếm thông tin trên Internet – Cập nhật lần cuối 17 October 2008

Hầu hết các công cụ tìm kiếm cung cấp kết quả thông qua các thao tác "lần mò" trên mạng hơn là thủ tục rà soát, cân nhắc và phân loại của con người. Điều này có nghĩa là không có lý do gì các website mang nội dung không lành mạnh không thể "chui" vào trong những kết quả tìm kiếm tưởng chừng như "ngây thơ" nhất.

Tìm kiếm giải pháp khắc phục thực trạng này, hầu hết các công cụ tìm kiếm uy tín đã bổ sung các bộ lọc nội dung cho công cụ của mình. Mục tiêu cuối cùng là loại bỏ các nội dung không lành mạnh như khiêu dâm, tội phạm, cờ bạc... ra khỏi tầm mắt trẻ. Đương nhiên không có bộ lọc nào là hoàn hảo. Tuy nhiên "có còn hơn không", các bậc cha mẹ cần thiết phải hướng dẫn trẻ kích hoạt các bộ lọc ở những công cụ tìm kiếm tương ứng.

- AllTheWeb: Sử dụng trang Basic Settings (<http://www.alltheweb.com/customize?backurl=Lw&withjs=1>) để kích hoạt tính năng Offensive Content Filter (loại bỏ nội dung không lành mạnh). Bộ lọc chỉ hoạt động đối với cụm từ tìm kiếm tiếng Anh.
- AltaVista: Sử dụng trang Family Filter Setup (<http://www.altavista.com/web/ffset?ref=/>) để kích hoạt bộ lọc.
- AOL Search: AOL không quan tâm nhiều tới các bộ lọc nội dung. Tuy nhiên kích hoạt tính năng Parental Controls (<http://parentalcontrols.aol.com/>) cũng có thể loại bỏ được tương đối nội dung độc hại.
- Google: Đọc thông tin hướng dẫn tại trang SafeSearch (<http://www.google.com/help/customize.html#safe>) có thể giúp bạn loại bỏ hoàn toàn hoặc tạm thời những nội dung không lành mạnh trong kết quả tìm kiếm.
- HotBot: Sử dụng phiên làm việc Block Offensive Content trên trang Filter Preferences (http://www.hotbot.com/prefs_filters.asp). Chú ý, để có thể mở rộng phạm vi tìm kiếm (theo mặc định), bạn phải tự tay tắt bỏ tính năng này.
- LookSmart: LookSmart (<http://search.looksmart.com/>) không chấp nhận nội dung không lành mạnh trong kết quả tìm kiếm. Tuy nhiên, không loại trừ những nội dung như vậy có thể "chen chân" vào danh sách.
- Lycos: Sử dụng tính năng Adult Filter trong trang Advanced Search Filters (<http://search.lycos.com/adv.asp>).
- MSN Search: Công cụ MSN không có bộ lọc nội dung tìm kiếm. Tuy nhiên, công cụ này lại đưa ra cảnh báo "You have entered a search term that is likely to return adult content" (Bạn đã nhập vào cụm từ có thể dẫn tới nội dung dành cho người lớn).
- Yahoo: Ngoài lựa chọn Yahoo!igans, Yahoo tích hợp tính năng hỗ trợ SafeSearch Filter trong trang Search Preferences (<http://search.yahoo.com/search/preferences>).

Giai đoạn 5. Tìm lời khuyên từ một người!

Nếu bạn không thể tìm được thông tin bằng các công cụ tìm kiếm, hãy tìm sự giúp đỡ từ những người có kinh nghiệm.

Chú ý, công cụ tìm kiếm không biết suy nghĩ! Vì vậy nếu bạn tìm được một danh mục theo chủ đề về vấn đề mà bạn quan tâm nhưng không có tài liệu mà bạn cần tìm, hãy tìm một địa chỉ email hoặc đường dẫn tới thông tin về một chuyên gia về lĩnh vực đó, hoặc tác giả của một tài liệu hay để tìm lời khuyên.

Bạn cũng có thể gửi câu hỏi của mình đến một nhóm thảo luận hoặc diễn đàn. Dưới đây là ví dụ về dịch vụ giải đáp thắc mắc miễn phí (bằng tiếng Anh) do các thư viện hoặc một nhóm người sử dụng Internet cung cấp.

Ask A+ Locator <http://www.vrd.org/locator/>

Dịch vụ tham khảo trực tuyến: Đây là dịch vụ hỏi đáp miễn phí, chủ yếu dành cho học sinh phổ thông, giúp liên kết người sử dụng với các nhà chuyên môn về từng lĩnh vực.

Ask a Librarian <http://www.loc.gov/rr/askalib/>

Gửi câu hỏi qua e-mail và trợ giúp trực tiếp từ Thư viện Quốc hội Mỹ.

Yahoo! Answers <http://answers.yahoo.com/>

Gửi câu hỏi, thắc mắc của bạn đến diễn đàn hỏi đáp của Yahoo! và nhận giải đáp từ các thành viên đăng ký sử dụng diễn đàn này. Có giao diện tiếng Việt và hỏi đáp bằng tiếng Việt. Có lưu các mục hỏi đáp trước đó theo chủ đề.

5 giai đoạn tìm kiếm trên đây là một cách hữu hiệu để tìm kiếm trên Internet và trong nhiều trường hợp bạn có thể tìm ra rất nhiều tài liệu. Tuy nhiên độ tin cậy của tài liệu tìm được trên mạng cần được xem xét cẩn thận, vì vậy trong quá trình tìm tin bạn cần phải thực hiện những công việc tiếp theo sau đây:

Giai đoạn 6. Nếu bước đầu bạn chưa thành công – hãy thử lại!

Đừng quá thất vọng khi không tìm được thông tin thật vừa ý. Để trở thành một người tìm tin có kỹ năng, bạn sẽ phải luôn xem xét lại các bước mình đã tiến hành trong quá trình tìm kiếm và tìm những cách khác nhau, diễn đạt lại lệnh tìm kiếm, sử dụng các từ tìm kiếm khác, hoặc thậm chí xem xét lại nhu cầu thông tin của mình. Bạn sẽ trở nên thành thạo với việc sử dụng các công cụ tìm kiếm.

Giai đoạn 7. Đánh giá kết quả tìm

"Hãy suy nghĩ trước khi nhấn chuột"

Việc "biên tập nội dung" thường có trong ngành in ấn, xuất bản, thường không được sử dụng trên Internet. Trong khi đó, trên Internet, mọi người được tự do đưa lên bất cứ thông tin gì, điều này khiến cho lượng thông tin trên Internet rất phong phú, rất có lợi cho người tìm tin. Tuy nhiên, cần phải đánh giá chất lượng và độ chính xác của bất cứ thông tin nào tìm được trên Internet.

Hãy xem xét một cách cẩn thận, trước hết là từ địa chỉ web (URL) của từng tài liệu để có thể chọn lựa những thông tin phù hợp nhất.

Hãy xem xét cấu trúc của một địa chỉ web (URL - Uniform Resource Locator) của cuốn sách "Social Health Insurance for Developing Nations" (truy cập ngày 12-9-2007)

<http://www.hsph.harvard.edu/phcf/publications/Hsiao.Shaw.2007.SHI.developing.countries.pdf>

http://

Loại giao thức: trong trường hợp này là **hypertext transfer protocol** (giao thức truyền siêu văn bản)

www.	World Wide Web (mạng toàn cầu)
harvard.edu	Tên miền (domain name) của trang web
hsph.	Phần phụ của tên miền (một khoa của trường/một phòng của công ty/một phần của nội dung trang,v.v.)
/phcf/publications/Hsiao.Shaw.2007.SHI.developing.countries.pdf	Địa chỉ/đường dẫn tới trang web cụ thể. Dấu gạch chéo "/" được sử dụng để phân cách các cấp độ lưu trữ thông tin (thư mục) khác nhau trong trang web.
/Hsiao.Shaw.2007.SHI.developing.countries.pdf	Tên file của trang.
.pdf	Phần mở rộng của tên file cho biết loại file. Trong ví dụ này là pdf (Portable Document Format – định dạng văn bản di động).

Một địa chỉ web (URL) gồm có những yếu tố nào?

Loại tên miền (Domain types)

Tên miền mà trang web sử dụng cho bạn biết sự phù hợp của nội dung trong trang.

- o Các trang web của cơ quan chính phủ: có các chữ .gov, hoặc .go, hoặc .mil
- o Các trang web về giáo dục, nghiên cứu: có các chữ .edu, hoặc .ac, hoặc .re
- o Các tổ chức phi lợi nhuận/phi chính phủ: có chữ .org hoặc .or

Nguồn xuất bản

Nguồn xuất bản của một trang thường được đặt tên trong địa chỉ web (URL), hoặc là trong tên miền, hoặc là trong đường dẫn (thư mục). Hãy đánh giá chất lượng của thông tin thông qua việc trả lời những câu hỏi sau đây:

- o Bạn đã bao giờ nghe nói đến nguồn tin này chưa? Nó có nổi tiếng không?
- o Địa chỉ web có tên cá nhân được gộp trong tên miền của một nhà cung cấp dịch vụ Internet (Internet Service Provider – ISP) hoặc nhà cung cấp dịch vụ thuê trang web không (ví dụ aol.com hoặc geocities.com), hoặc có dấu ngã ~ trong địa chỉ web (ví dụ www.curtin.edu.au/~joebloggs.html), hoặc có những từ như "users," hoặc "member"?

Những yếu tố trên thường chỉ ra rằng đó là trang web của cá nhân tự xuất bản mà không có sự kiểm soát hoặc thẩm định nội dung của cơ quan phụ trách. Vì vậy bạn cần xem xét kỹ nội dung cũng như tác giả của tài liệu.

Một số tiêu chí đánh giá khác

- Sự cập nhật của thông tin (ngày cập nhật cuối cùng).
- Trình độ của của tác giả.
- Thành kiến: cách đánh giá thiên lệch hay cân bằng.
Ví dụ: thông tin về lợi ích của thịt từ trang web của Hiệp hội chăn nuôi sẽ khác với thông tin tương tự từ trang web của Hội những người ăn chay.

Phát triển ngân hàng tư liệu trực tuyến của bản thân

Sau mỗi lần tìm kiếm thành công, bạn sẽ tự rút ra được nhiều kinh nghiệm hữu ích và có thể muốn lưu lại một số trang web hữu ích để về sau có thể truy cập dễ dàng nhanh chóng mà không phải ghi nhớ. Có nhiều cách để lưu lại các địa chỉ web này để tạo ra các ngân hàng dữ liệu/cổng thông tin cá nhân gồm các trang web hữu ích được tổ chức theo một trật tự logic, phân theo thư mục/chủ đề. Sau đây là một số cách:

1. Sử dụng công cụ *Bookmarks* hoặc *Favorites* của trình duyệt web

Bằng cách sử dụng công cụ *Bookmarks* (trong Firefox) hoặc *Favorites* (trong Internet Explorer), bạn có thể thu thập và phát triển ngân hàng dữ liệu cá nhân bao gồm những trang web hữu ích để sử dụng cho những nhu cầu thông tin trong tương lai. Việc này cho phép bạn lưu lại những trang web có giá trị cho nhu cầu thông tin của bạn trong một hoặc nhiều thư mục – tương tự như một cổng thông tin cá nhân. Bạn có thể thêm chú thích vào các địa chỉ này, và dùng tính năng sắp xếp để tổ chức nguồn tin của bạn theo một hệ thống logic.

2. Sử dụng một số trang web cung cấp dịch vụ lưu địa chỉ web:

<http://www.iconisland.com>

<http://www.google.com/bookmarks/>

3. Lưu thành các danh mục trong file văn bản (Word, Excel):

Ví dụ:

Các trang web về vấn đề phát triển

<p>Tin tức về phát triển:</p> <p>SciDevNet http://www.scidev.net</p> <p>UN News Centre http://www.un.org/News</p> <p>Các cổng thông tin phát triển:</p> <p>Development Gateway http://www.developmentgateway.org</p> <p>MekongInfo http://www.mekonginfo.org</p> <p>Social Science Information Gateway http://www.sosiq.ac.uk</p>	<p>Các ấn phẩm và báo cáo học thuật:</p> <p>Google Scholar http://scholar.google.com</p> <p>EconPapers http://econpapers.repec.org/</p> <p>NBER economic papers http://papers.nber.org/papers/</p> <p>Social Science Research Network http://www.ssrn.com</p> <p>Social Science Research Council http://www.ssrc.org</p> <p>World Bank Documents and Reports http://www-wds.worldbank.org</p> <p>Asian Development Bank Publications http://www.adb.org/Publications</p>
---	--

PHIẾU PHÂN TÍCH CHỦ ĐỀ

Phiếu phân tích chủ đề này nhằm giúp người tìm tin phân tích nhu cầu thông tin của mình và liệt kê các thuật ngữ và chiến lược để sử dụng trong quá trình tìm kiếm thông tin trên Internet.

Hãy viết chủ đề/yêu cầu thông tin mà bạn muốn tìm trên web:

1. Những từ khóa, tên riêng, từ viết tắt liên quan đến chủ đề mà bạn quan tâm là gì?

2. Bạn có nghĩ rằng có những tổ chức, hiệp hội hoặc nhóm nào có thể có thông tin về chủ đề mình quan tâm trên trang web của họ không?

Hãy tìm những tổ chức này theo cụm từ, tìm những trang có đường link tới các trang khác, các tờ báo chuyên ngành, nhóm thảo luận, hoặc cơ sở dữ liệu về chủ đề của bạn.

3. Tìm những từ bắt buộc phải có trong bất kỳ trang web nào về chủ đề bạn cần tìm?

Trong Google, có thể dùng dấu + trước từ đó.

4. Có những từ nào từ những câu 1, 2, 3 cần phải xuất hiện chính xác như là một cụm từ không?

Tìm theo chức năng "exact phrase" hoặc để trong dấu ngoặc kép (ví dụ: "communicable diseases", "bất động sản")

5. Bạn có nghĩ ra bất kỳ từ đồng nghĩa, từ viết tắt, hoặc thuật ngữ thay thế không?

Bạn có thể dùng chức năng **OR** của máy tìm kiếm.

6. Bạn có nghĩ rằng trong kết quả sẽ có thể có những tài liệu không phù hợp với yêu cầu của mình?

Bạn có thể loại bỏ những trang web có những từ không mong muốn bằng cách sử dụng dấu trừ - hoặc chữ **NOT** ngay trước từ đó.

7. Chủ đề mà bạn tìm kiếm có thể được bao gồm trong những từ có nghĩa rộng hơn?

Khi xem lướt trong các danh mục chủ đề, hoặc tìm kiếm các cơ sở dữ liệu miễn phí, hãy sử dụng thuật ngữ có phạm vi bao quát rộng hơn. Ví dụ: nếu tìm về "kỹ năng giảng dạy" thì có thể tìm trong cơ sở dữ liệu về "giáo dục".

Tài liệu tham khảo

Dưới đây là những tài liệu tham khảo trong quá trình soạn tài liệu này (tài liệu tiếng Anh). Bạn nên đọc để biết thêm thông tin về những mẹo, kỹ năng tìm kiếm chưa được giới thiệu ở phần trên.

- Barker, Joe. 2006. *Finding Information on the Internet: A Tutorial*. University of California at Berkeley. Retrieved August 18, 2006, from <http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet/FindInfo.html>
- Deakin University Library. 2006. *Searching the Internet*. Retrieved October 3, 2006, from <http://www.deakin.edu.au/library/tutorials/smartsearcher/internet.html>
- Feldman, Anna. *Searching the Internet*. Association for Progressive Communications. Retrieved August 10, 2006, from <http://www.itrainonline.org/>
- Habib, David P. and Balliot, Robert L. 2003. *How to Search the World Wide Web: A Tutorial for Beginners and Non-Experts*. Middletown Public Library. Retrieved August 12, 2006, from <http://middletownpubliclibrary.org/tutor.htm>
- Huckerby, Martin. 2006. *The Net for Journalists: A practical guide to the Internet for journalists in developing countries*. UNESCO. Retrieved August 12, 2006, from http://portal.unesco.org/ci/en/files/21010/11387936529net_for_journalists.pdf/net_for_journalists.pdf
- Hurst, Gabrielle and Brown, Cheryl (eds.). 2006. *A Good Place to Start: The IDS knowledge services guide to finding development information online*. IDS, London. Retrieved August 12, 2006, from <http://www.ids.ac.uk/ids/info/sliGoodGuide.html>
- Kabissa (2006). *Time to get online: Simple steps to success on the Internet*. Retrieved January 4, 2008, from <http://www.kabissa.org/wiki/ttgo/start>.
- Sullivan, Danny (2005). *Kids Search Engines*. Search Engine Watch. Retrieved January 7, 2008, from <http://searchenginewatch.com/showPage.html?page=2156191>.